

## UCHWAŁA

Dnia 21 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Górski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Agnieszka Piotrowska

SSN Krzysztof Strzelczyk

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z powództwa K. T.

przeciwko B. sp. z o.o. w G. oraz U. Z. P.

i K. P. sp.j. w S.

o zapłatę,

po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym

w dniu 21 października 2015 r.

zagadnienia prawnego

przedstawionego przez Sąd Apelacyjny

postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2015 r.,

"Czy w stanie prawnym obowiązującym po wejściu w życie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym (Dz.U. z 30 kwietnia 2013 r., poz. 518), wynagrodzenie instytutu naukowego lub naukowo - badawczego za sporządzoną opinię winno być określone w oparciu o stawki wskazane w tym rozporządzeniu, z uwzględnieniem zasad określonych w art. 89 i następne ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.) czy też w oparciu o stawki i zasady określania wynagrodzenia, stosowane w instytucie sporządzającym opinię?"

podjął uchwałę:

**Podstawą wynagrodzenia przyznanego za opinię sporządzoną na zlecenie sądu przez instytut naukowy są stawki stosowane w tym instytucie. Sąd ustala ostateczną wysokość wynagrodzenia stosując odpowiednio art. 89 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t. jedn.: Dz.U. z 2014 r., poz. 1025 ze zm.).**

## UZASADNIENIE

Rozpoznając zażalenie na postanowienie o przyznaniu wynagrodzenia za sporządzenie opinii przez Instytut Techniki Budowlanej w W., Sąd Apelacyjny powziął wątpliwość prawną, czy wynagrodzenie należne instytutowi naukowemu lub naukowo - badawczemu powinno być ustalane w oparciu o stawki przewidziane w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 1398), dalej: „rozporządzenie z 2013 r.”, czy w oparciu o stawki i zasady określania wynagrodzenia stosowane w instytucie sporządzającym opinię i przedstawił ją do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z uzasadnienia pytania prawnego wynika, że wątpliwości Sądu Apelacyjnego powstały na tle odmiennych uregulowań zawartych w rozporządzeniach wykonawczych dotyczących kwestii ustalania wynagrodzeń biegłych za opinie sporządzone w postępowaniu cywilnym. W § 7 poprzednio obowiązującego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 grudnia 1975 r. w sprawie kosztów przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych w postępowaniu sądowym (Dz. U. nr 45, poz. 245, ze zm.) przewidziane było specjalne, taryfowe wynagrodzenie za wdanie opinii przez jednostkę organizacyjną akademii medycznej, instytutu naukowo - badawczego lub zakładu służby zdrowia. Jednocześnie w § 8 tego rozporządzenia wyraźnie postanowiono, że wynagrodzenie za sporządzenie opinii przez inne jednostki organizacyjne określa się zgodnie ze stawkami w nich stosowanymi. Tymczasem w § 7 pkt 2 obecnie obowiązującego rozporządzenia z dnia 24 kwietnia 2013 r. przewidziano jedynie możliwość posługiwania się stawkami taryfy zryczałtowanej ustalonymi w załączniku nr 2 za opracowanie opinii przez instytut naukowy z dziedziny medycyny, nic nie wspominając o zasadach przyznawania wynagrodzeń za sporządzone opinie przez instytuty naukowe innych specjalności. Zrodziło to wątpliwość, czy instytutom tym należy się wynagrodzenie według stawek przewidzianych dla biegłych, czy według zasad opracowanych i przyjętych

przez odpowiednie organy tych instytucji. Dodać trzeba, że wątpliwość tę mogą pogłębiać uregulowania ustawowe dotyczące kwestii wynagrodzenia za sporządzenie opinii. W oddziale 4 kodeksu postępowania cywilnego, zatytułowanym „opinia biegłych”, ustawodawca zamieścił odrębne przepisy dotyczące dopuszczenia dowodu z opinii takich instytucji (art. 290) oraz wynagrodzenia za jej sporządzenie i za stawiennictwo ich przedstawicieli (art. 291). Natomiast w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz. U. 2014, poz. 1025) - ustanawiając zasady przyznawania wynagrodzeń za sporządzenie opinii - zrezygnował z tej dwoistości regulacji, posługując się wyłącznie określeniem „biegły”. Jednocześnie w art. 89 ust. 5 tej ustawy przewidział delegację dla Ministra Sprawiedliwości do określenia w drodze rozporządzenia stawek wynagrodzenia za wykonaną pracę oraz taryfy zryczałtowane tylko dla biegłych, nie wspominając o wynagrodzeniu instytucji. Dlatego w rozporządzeniu z dnia 24 kwietnia 2013 r. kwestia wynagrodzeń należnych instytucjom za opracowanie opinii nie została uregulowana, i nie mogła być uwzględniona, gdyż stanowiłoby to przekroczenie granic delegacji ustawowej. Oznacza to, że - wobec braku obowiązujących urzędowo stawek takiego wynagrodzenia - podstawą wyjściową do jego przyznania powinny być stawki stosowane w danym instytucie. Za takim rozwiązaniem przemawiają nie tylko względy formalnoprawne, ale także merytoryczne. W doktrynie podkreśla się trafnie, że opinia instytucji ma szczególną wagę dowodową ze względu na autorytet i rangę naukową. Dowód ten powinien być dopuszczany wtedy, kiedy istnieje potrzeba wyjaśnienia kwestii szczególnie skomplikowanych, wymagających specjalistycznej, bardzo zaawansowanej wiedzy i jej najnowocześniejszego dorobku, albo przecięcia istotnych rozbieżności występujących w złożonych w sprawie opiniach biegłych. Nierzadko niezbędne jest w tym celu użycie drogich urządzeń, materiałów i odczynników. Wszystko to usprawiedliwia indywidualizację należnego instytucji wynagrodzenia, bez narzucania ograniczeń stawkami urzędowymi. Konieczna elastyczność w tym względzie realizowana jest zresztą przez niektóre instytucje, które posługują się formułą stwierdzającą, że wysokość wynagrodzenia pozostaje do ustalenia w konkretnej sprawie, w zależności od jej specyfiki i stopnia skomplikowania problemu zleconego im do wyjaśnienia.

Stwarza to sądowi możliwość podjęcie negocjacji wysokości przewidywanego wynagrodzenia i podjęcie racjonalnej decyzji co do skorzystania z opinii konkretnego instytutu. Warto przy tym dodać, że część instytutów przejęło do stosowania stawki godzinowe ustalone w rozporządzeniu z dnia 24 kwietnia 2013 r. Należy jednak podkreślić, że, uwzględniając ustalone w instytucie zasady dotyczące wynagrodzenia za wykonanie opinii, sąd nie może ograniczyć się do mechanicznej akceptacji złożonego w tym przedmiocie kosztorysu czy rachunku. Przyznając konkretną kwotę należnego instytutowi wynagrodzenia, powinien bowiem dokonywać kontroli tych dokumentów pod kątem ich zgodności z wymaganiami przewidzianymi w art. 89 ust. 2 u.k.s.c., tj. uwzględniać kwalifikacje osób oraz czas i nakład pracy potrzebne do wydania opinii. Jak bowiem wyjaśniono w judykaturze, opinia instytutu naukowego nie jest odrębnym środkiem dowodowym, lecz odmianą dowodu z opinii biegłego, co uzasadnia pogląd, że mają do niej odpowiednie zastosowanie przepisy dotyczące biegłych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2000 r., I CKN 962/98, czy wyrok z dnia 28 sierpnia 2008 r., III CSK 98/08 - niepubl.). Stanowisko to jest aprobowane w literaturze przedmiotu.

Z podanych przyczyn orzeczono, jak w uchwale.

(eb)